

洋學須知

天

洋学文庫
文庫8
0 198
1

序 富

我之與西洋壤地懸隔
音不同詞語殊異卒然聞
之茫乎無所辨如聞牛吼
雀噪非介葛盧公治長不
可通焉而為洋學者能通
其意猶我語言蓋有道也
夫邦人學洋語猶嬰兒學
語雖能語言未得其次序
則不得通其意也所謂次

序一

洋學須知

公莊 德鄉 全輯
窪田 耕夫

陸田氏印書

安政己未刺來青堂梓

序者語次之自然不得不
然者也西洋以十詞辨次
序其說甚詳明足以盡語
言之道不獨於洋語為然
舉各國之語言亦然矣故
欲為洋學者必先審十詞
十詞審然後其意可得而
通也而十詞中最不可不
辨明者前詞為甚接續詞
次之此二詞則所以通他

詞而為無限之語言者故
其用法最密變化最多學
者能精辨二詞之用法變
化則於洋語無所不通焉
曩以為牛吼雀噪者整整
有條理人人皆可為葛盧
治長也頃者余門人舉二
詞之用法變化辨明譯解
蓋為學洋語者開一條之
捷徑也吾知由此徑而進

數千萬里外之語猶我聞

里之語也

安政己未首夏

赤澤寬撰

雲

鍾

九例

〔形容詞ノ實名詞ニ於ケル副詞ノ動詞ニ於ケル各其形狀態勢ヲ見スト雖モ猶モ盡カレ所ナリ故前詞接續詞ヲ以テ之ヲ審ク而モ前詞接續詞ニ于テ多義ヲ兼ルヲ以テ初學ノ形狀態勢ヲ誤解スル多ク彼在ラズ此在リ然レニ余等未ダ其義ヲ明譯詳解スル者ヲ見ズ故今ニ二三ノ字書由リ集輯譯解ヲ以テ初學ノ小輔トス

〔輯所ノ者前詞接續詞ニ止ルト雖モ或モ實名詞形容詞ニ轉用シ或モ副詞間投詞ニ轉用スル者ナリ是亦辨別セバ混視ヲ免ズ故ニ々其用例ヲ舉ク

〔a)ノ如キ固ト數詞ナリ然レモ亦接續詞ニ用ヅルナリ故ニ録ス

〔see, be, 等ノ如キ他詞ニ加ヒ前詞ニテ獨立ノ用ナリ故ニ録ス

〔譯字大抵先哲ノ口氣從テ衆人ノ視聽ニ慣ラリ以テナリ

〔探索ニ便ナカニ為輯所ノ詞ヲ此處ニ列シ其下ニ符號ヲ記ス

aan.	一
achter.	三
op.	全
al, alle.	五
als.	八
behalve.	十
behoudends, behoudens.	全
beneden.	全
benemen, benomens, benemens.	全
beoordenen.	十一
beoosten.	全
bemesten.	全
beziiden.	全
beziiden.	全
bij.	全
bijaldien.	十二
binnen.	十三
boren.	全
buiten.	十四
daar.	十七

dan.	十九
dat.	二十
derhalve, deshalve.	二十一
des, dies.	全
doch.	全
doe.	二十一
door.	全
doordien.	二十二
echter.	二十四
edoch.	全
eer, eerder, eerst.	全
en, ende.	二十五
half, halve.	二十六
her.	二十七
in.	二十八
ingevolge.	全
jegens.	二十九
langs.	全
maar.	卅
mede.	卅一

met.	廿二ウ
mids, mits.	廿四ウ
na.	廿六ヲ
naar.	廿七ウ
neder.	廿八ウ
nevens.	卅ヲ
ni.	令ウ
nochtans.	卅五ヲ
ropende, ropens.	令

下卷

op.	一ヲ
op(schoon).	二ヲ
om.	令ウ
omdat.	四ウ
omtrent.	五ヲ
onaangezien.	令ウ
ondank.	令
onder.	六ヲ
ondertusschen.	七ウ
ook.	令

op.	十ヲ
opdat.	十一ウ
over.	十二ヲ
zend.	十五ヲ
zondom.	令ウ
schoon.	十六ヲ
sedert.	令
sinds.	令ウ
te.	十七ウ
tegen.	十八ヲ
ten, ter.	十九ヲ
tennlijk.	二十ヲ
toe.	令
toen.	廿四ヲ
tot.	令ウ
troumens.	廿六ヲ
tusschen.	令
uit.	廿八ヲ
van.	卅ウ
vermits.	卅五ヲ

九例

三

door.	全ク
doorbij.	三六ヲ
doortuit.	三九ヲ
naarom.	四三ヲ
wanneer.	全ク
tant.	四三ヲ
tege, tegen.	全ク
tegens.	全ク
ten.	全ク
tehalve.	四三ヲ
zonder.	四四ヲ
zoo.	全ク

AAN

aan, 是ノ前詞: 元ト *bij, omtrent, naar, tot, te, gen,* 等ノ義ヲ含ム者ナリ又第三格ノ代リト即チ

iets geven aan iemand, 物ヲ人ニ與フニ

是ナリ或ハ *aan,* ヲ畧スルコトアリ即チ

iemand iets geven, 人ニ物ヲ與フニ

是ナリ或ハ *tot,* ヲ加ルコトアリ然ルハ、働ク及コトノ

ノ限域ヲ徴ス即チ

de rijkard drong tot aan de poort door,
敵ガ城闕ニ至テ押ヨセニ

若 *aan, boven, onder, neben,* ノ側ニアルハ、則チ

副詞ト爲ス

aan zijn been aan, 小兒ト坐ヨリ

boven aan zitten, 上ニ坐ス

onder aan staan, 下ニ立ツ

neben aan wonen, 相隣ニ住

又 *aan af aan,* ノ三字ヲ聯テ用ユルコトアリ

aan den beginne af aan, 始メヨリ

然レ又勢通暢ヲ欠クガ故ニ *aan aan,* ノ二字ヲ用ユルヲ是トス

働詞ノ後トニ加ルキ、爲ニ得ルノ義ヲ含ム

is er nog helpen aan, マダ助ケラレ

働詞ノ命令法ニ加ルキ、*doord, haastig*, 義

ヲ顯ス

kom aan,

進ニ來

schrijft dat aan,

今ト早ク書ケ

其他名詞働詞ニ加ルキ、義種々ニ変ス尤ニ

其概ヲ挙ク

其一、事物ノ根元或ハ始ヲ見ス

aanlang,

始メ

aanheffen,

始メル

其二、聚合ノ義ヲ見ス

aanbinden,

結ビ付ル

aankang,

同類

其三、詞ノ勢ヲ強クシ

aantonen,

見セ付ケル

aengerzaam,

快キ

其四、或ハ場所ノ方ノ運動ヲ見ス

aanloopen,

疾ク行ク

aanbidden,

念スル

其立或ハ場所ノ内ノ運動ヲ見ス

aantreffen,

出會フ

aanteekenen,

書き留メル

其六、徐々増長ノ意ヲ含

aanslapen,

弱ル次第ニ

aanwassen,

鋭ル次第ニ利フ

其七、形容ヲ示ス

aanstaan,

氣ニ入ル

ACH

achter; *doon* / 及對ニテ前詞ナリ 動詞ニ附屬又此、

分ツキト分ツ可カラサルトノ兩様アツテ而義

モ亦兩様ヲ爲ス其由ツラ然ル所以ノ者、文

典ニヨイテ既ニ詳ナリ今又贅セサルナリ他亦

之ニ倣フ又副詞ニ用ユルナリ即チ

ik doon achter, (*door ten achter*, *dan*

achter) 後口ニ住ム

是ナリ然レ氏當時ノ尋常一般ニ尤ノ字ヲ用ユ

ten achteren *dan achteren*,

A

三

AF.

af, 前詞を副詞ナリ副詞ニ用ユルヲ分離シ示ス

de kop was af, 「コップ」が破レテ居リ

前詞時: op 或 dan ト熟シテ用ユル然

常ニ實名詞ノ後ニリ實ニ後詞ト云キ也

my gingen den berg op en af,

山ヲ昇リ降ル

dan dien tijd af, コノ時カラ

或 dan af aan, ヲ用ユルアリ然ル多ク、

文勢ノ流動ヲケルaanノ部ト比考ス可シ

又分離ノ意ヲ含ミ働詞ト相合スル者甚々

多シ而シテ種々ノ用ヲ爲ス尤ニ大概ヲ出ス

第一 高處ヨリ低處ニ達スルヲ見ス

afkellen, 傾ク

afgaan, 下ル

第二 場所或シテ事物ヨリ遠ルヲ示ス

afgaan, 離ル

afreizen, 旅行スル

第三 分離スルヲ徴ス

afbijten, 啣切ル

afblazen, 吹除ケル

第四 其屬スル働詞ノ意ヲ強クシ

afsterken, 死別スル

afkloppen, 強ク又打拂フ

第五 事ノ終リヲ見ス

afdoen, 仕舞フ

afkoken, 煮上ゲル

第六 此ノ物ノ形状ヲ他ノ物ニ轉寫スルヲ見ス

afbeelden, 圖ニ寫シ取ル

afdrücken, 板ニ押シ仕舞フ

第七 其義onノ如ク其附屬スル詞ノ義ヲ反對

セシム

grond, 底 afgrond, 無底

gunst, 恩 afgunst, 怨ニ

Al

al, alle, 比較ノ階級ヲ持タズル形容詞ニテ所謂不定數
詞ナリ其解文典ニ委シ今其遺漏ヲ舉クヨシク文
典ト参考ス可シ

alle ヲ定數詞ノ前ニ置ク者其語勢ヲ強ルナリ

alle beide, 両ツナガウ

ik heb met alle tien gesproken.

我、十人皆ト話シタ

名詞ノ前ニアルモ亦然リ

ik heb daartoe alle rede gehad.

我、其事ニ全ク理ヲ持ツタ

ik heb alle achting door haar.

我、彼女ニ尊敬ヲ尽ス

其前ニ buiten ヲ加フ、其義全ク右ニ反ス

buiten alle twijfel, 全ク疑ニ無ク

buiten alle bedenking, 全上

又々代名詞ノ後ニ來ルコトアリ文典ニ詳ナリ

ij allen, 彼等皆ナガ

de allen, 此人皆ナガ

或、代名詞ト階級タルコトアリ是、只其位置ノ変ズル

ノニ別ニ意義ナリ

zij kunnen allen komen. 彼等皆が来る可有

gij moet niet allen tegelijk spreken.

汝等皆が同時ニ話シテナラス

al 或 *alle* ナ名詞ニ附属シテ副詞トナス共ニ物ヲ

總ブルノ義ナリ

altijd, イツデモ

al eens, 何処カラ見テモ

又々 *aller* ナ加テ副詞及ビ形容詞トナラリ

allerwege, 何処ニモ

allerhand, 種々ノ

此字ヲ形容詞ノ最大階級ニ加フルハ既ニ文曲ニ委ニ故ニ

又贅セズ此用テニテ *aller* ノ代リニ *alder* ト

書スルハアリ是レ其音響ヲ強ガ為タルベシ然レ

終ニ其臆斷ナリ

aldergrootste, 極最モ大ナル

alderkleinste, 極最モ小キ

al ナ他ノ詞ノ前ニ加フル詞トシテ用ユルナリ是其ノ

意味ヲ強クセガ為ナリ然ルニ其強フルハ往々無益ノ

如シテ不明ナル者アリ

alhier, 此處ニ

aldaar, 彼處ニ

almaar, 今

alhoor, 尤様

aldus, 今

alhetvelke, 其ノ何レノ

alhoewel, 假令ニハズ

形容詞及ビ名詞ノ前ニ加フル或事ノ全体ヲ示ス或其

至大至剛ナルヲ見ス

algemeen, 引ルタル

algemeenheid, 引ルタル

algoed, 純善ナル

algoedheid, 純善ナル

almagtig, 通カスル

almacht, 通カ

又々平生ノ談話中後ガニ助語ノ詞ノニ用ユルナリ

高妙ノ詩等ニ之ヲ禁ス

汝等其時何ヲ為セカ 汝等誰ニカ 彼何ヲカ

dat deedt gij toen? gij laast? dat hij?

彼其誰ニカ 彼其誰ニカ

zij las al mee.

又 *reeds* ノ義ニ用ユルナリ

het is al gedaan. 事が既ニ了ル

ik heb al gesproken. 我ニ既ニ話シタ

或: alhoewel 義ニ用テ

al kwam hij niet, hoeden wij echter met de zaak voortgaan. 假令ニ彼ニ來

ズニ我ニ其事ヲ為シタルコト

或: alsoe 用テ

al daar hij denacht, zoo.

彼ニ待テ有リカノ如ニ九様ニ

又々現在分詞ノ前ニアル *terwijl*, 代リナリ

al eetende, 食ッ

al lagchende, 笑ッ

ik zag hem al wandelende.

我ニ道邊ニ彼ヲ見シ。此文章

ヲ委ニ書キ、則 *ik zag hem,*

terwijl ik wandelde. ナリ

形容詞及副詞ノ前ニ *al te* 二語ヲ連用テ、*al*

ニ *deel* 義ニテ *te* 一字ヲ既ニ此義ヲ含ム然レ

又一層強クナリ故又 *deel* ヲ以テ此字ニ換フ

een al te dik boek, 餘リ厚キ書物

al te lymagtig spreken, 餘リ之ヲ話ス

al te klein, 餘リ小キ

heel te klein, 全上

古昔ノ *keer* 義ニ用テ

al te schoon (*keer schoon*) 甚多美キ

al 名詞ニ用テ片断中ノ兩性アリテ其ニ獲ルニ男性

ニ *god* 代リテ造物者ニ中性ニ人ノ *het keel*

al 代リテ即字留ナリ又事物全体ニ總稱用テ

gij, dierbare mederkerft, mijn leven,

ja mijn al, 直ク之ニ心觸テ吾ガ生命ニ其

加之ニ又吾ガ總テ之ヲ指ス

右其大畧ナリ餘ノ字彙ニテ之ヲ第ニ

○ *aal* 此前詞ニ一字ニ用テ又必他詞ニ加テ用テ

其詞ノ意味ヲ強ク故 *aalocid* (*keeroad*) 同義ナ

然レ今更ニ多ク此前詞ヲ用テ今 *al* ヲ用テ *alhier,*

albaar, algemeen, almagtig, 類是ナリ故今別

部ニ置カズ此處ニ附載ス

ALS.

als, 接続詞ニ用ヱルノミト至ル其用途甚々多クシテ我亦僅

異ナリ

第一兩物ノ間ニ在リ其相齊シキコトヲ示ス故ニ此ノ用法於テ

gelijk, ヲ以テ之ニ換フヲ得

hoo heet als kiur, 火ノ如ク九様ニ熱シキ

hoo goed als goud, 金ノ如ク九様ニ善キ

行文ノ模様ニ由テ *hoo*, ヲ除クコトヲ

hij spreekt als een engel,

彼ノ神ノ使ノ如ク話ス辨古ニテ其意

schoon als de godin der liefde;

愛ニ神ノ如ク教シキ

goed, keel, 等ノ如キ形容詞ニ副詞ノ前ニ除クコトヲ

得ス故ニ尤ノ如ク書ス可カラズ

dit is goed, als dat, (door hoo goed)

此事ノ其事ノ通リニ善クシ

ik heb veel geld niet, als jij, (door hoo

veel) 我ノ汝ノ様ニ多ク財ヲ持タズ

ik schrijf fraai, als hij, (door hoo

fraai) 我ノ彼ノ身ノ如ク立派ニ書ク

時、als の除く一の詩

Soo liek hij was, ging hij echter te doet.

彼、男、病、ヲ、アリ、ト、然、然、歩、行、ヲ、行、ク

然、他、ノ、場、合、ニ、於、テ、然、ラ、ス

*hij mag een zoo heldnaam vernuft besit-
ten, als hij wil. 彼、其、願、ノ、通、ノ、凡、様、ノ、奇、文、ヲ、*

第ニ *of* 二 加、テ、用、ク、然、レ、其、文、章、中、疑、説、法、ノ、働、詞、ヲ、
置、ク、其、文、意、慥、カ、ラ、ス、故、ナリ

*hij was zoo gerust, alsof hij niets te dre-
ken hadde. 彼、何、ニ、懼、レ、テ、カ、ノ、様、ニ、安、シ、タ、リ*

*hij kwam, alsof, ook even als of hij gera-
pen waren. 彼、召、レ、タ、リ、キ、カ、ノ、様、來、リ*

或、*alsof*、一、代、リ、用、ユ、ル、ナ、リ、其、文、章、ニ、亦、疑、説、法、
ノ、働、詞、ヲ、用、ク

als sij met gydas leijden. 彼、昔、々、ノ、説、様、

右、用、法、ニ、於、テ、近、時、働、詞、ヲ、*also*、ノ、直、下、ニ、置、ク

als leiden sij met gydas. 義、上、同、ノ、

als knerste die op de tanden.

彼、齒、切、レ、セ、カ、ノ、様、ニ

第ニ *als ware het, 義、用、ク、* 此、*als ware het*、性、ノ、誤、ナ、リ、
als 't ware、上、ノ、誤、ナ、リ、

als of het jij niet, dat ik koude komen.

予、カ、來、レ、ル、モ、ア、ラ、ク、汝、ノ、知、リ、予、カ、ノ、様、ニ

第ニ 用、例、或、他、書、中、ノ、部、分、ヲ、引、証、ニ、爲、ル、此、字、ヲ、用、ク

*de woorden, op heid uitgaande, zijn van het
stouwtlyke geslacht, als: staarheid enk.*

「上」ノ、上、ニ、終、ル、詞、ノ、性、ヲ、即、チ、識

第ニ 五、事、物、ノ、詳、説、ス、ル、爲、ニ、用、ユ、ル、ナ、リ

ik moet dit als eenen plegt beschouwen.

予、此、事、ヲ、勤、メ、テ、考、テ、カ、ノ、様、

het kleed, stelk ik als bruidegom aankad.

予、カ、結、納、ノ、儀、ノ、男、子、ト、爲、リ、着、キ、所、ノ、衣、服

此、用、法、ニ、於、テ、兩、ツ、ノ、名、詞、間、ニ、レ、キ、其、名、詞、同、格、ナ、リ

hij spreekt als een geleerd man.

彼、學、者、ノ、如、ク、語、ス

*ik behandelde hem, als den zoon van
mijnen vriend. 我、彼、ノ、吾、友、ノ、子、ノ、如、ク、取、扱、ス*

第ニ 六、兩、ツ、ノ、事、ヲ、簡、約、ニ、書、キ、取、ル、ノ、爲、ニ、*soo wel*、副、

ヲ、用、ク

soo wel de kleine als ook de groote,

大、小、者、ノ、並、ニ、小、者

hij sedit hoe wel seiged als der stand.

彼勇、徳及心、文智ヲ持フ

第七 *toen, terwijl*, 一義ニ用フ

ik meende juist te vertrekken, als ik
uwen brief ontving.

我、誤書翰ヲ受取、頃、正ニ旅立、心ニ思

als ik daarmee bezig was.

予、其、一、勤、之、間、ニ

第八 *wanneer, indien*, 一義ニ用フ

gij kùlt mij geloven, als ik u zeg
enk. 子カ、一、言、ニ、一、決、予、信、ス、ル、コト

als gij het goed vindt. 汝、其、一、言、可、ク、ナ、ル、

昔、*daar, terwijl*, 一義ニ用フ。

第九 形容詞、大階級及 *niet, niets, niemand, ge-*

en, anders, teroor, 一後ニ *dan*, 一代、ニ用テ、一語、ナ

ト、余、亦、甚、多、ク

soeter als (door dan) honig, 蜂蜜、ニ、甘、キ

ik weet, dat gij meer doorkigt heb, als

(door dan) ik.

予、誤カ、予、一、多、ク、見、通、シ、持、テ、知、ル

B.

B

behalve, 'uitgenomen, 一義ニ、一前詞及、一副詞、用フ

一、副詞、用フ、此、即

ik ga wandelen, behalve wanneer het

regent; 我、雨降、時、外、適、意、ノ、

前詞、一、即

ik heb allen gesproken, behalve hem.

我、彼、外、諸、人、ニ、語、シ、タ

又 *dat*, 一、副、一、接、統、詞、用、テ、一、一、

behalve dat, het zekelijk was, had ik
geen geld ook.

彼、病、身、ニ、有、テ、一、外、ニ、金、モ、亦、持、テ、一、

behalve dat, hij een derre neef mijner

trouw is, heb ik gene betrekking op

hem. 彼、我、妻、一、再、從、兄、方、テ、一、外、ニ、我、

彼、一、關、係、ヲ、持、タ、タ

behoudende, 一前詞、*behouden*, 一過去分詞、又、一、

一、*behoudens*, 一多分書、一モ、一、

behoudens uwe eer, 汝、一、親、分、ト、一、無、シ、

beneden, 副詞 前詞 下 前詞 共 onder, 義 下

beneden de aarde, 直下 下 内

in aanzien beneden iemand zijn,

人 官位 下 居 也

副詞 共 前詞 下 義 下

beneden zijn, 下 二 了 也

van beneden komen, 下 三 來 也

naar beneden gaan, 下 一 行 也

又 形容詞 二 用 下 也

het benedenste 最 下 十 者

de benedenste kamer, 最 下 一 室

或 實名詞 二 加 一 語 上 為 下 也

benedenheid, 下 一 家

benedensted, 下 一 町 得 下 也

時 下 不 要 用 下 也 on, 如 一 benedenen, 上 書 也

或 一 降 下 benen, 上 書 下 也 共 二 其 形 下 也

變 下 一 三 別 二 意 義 下 也

beneten, benetens, beneyens, 二 neten, netens, 二 be,

如 下 前詞 二 義 一 neten, netens, 二 同 也

benoorden, 副詞 前詞 二 又 前詞 二 義 下

aan de noordzijde, 以下 三 語 同 也

benoorden de linie, 赤道 北方 二

beoosten, 二 前詞 二 義 下

aan de oostzijde, 二 義 下

beoosten Vlaanderen, 二 義 下 國 一 南方 二

besten, 二 前詞 二 義 下

aan de westzijde, 二 義 下

besten de kaap, 二 義 下 西方 二

bestiden, 二 前詞 二 義 下

aan de zuidzijde, 二 義 下

bestiden die landstreek, 二 義 下 國 一 南方 二

belijden, 前詞美 前詞ナ 前詞ハ ter zijde, 義ナ

ende belijden gegaan zijnde,

鴨カ傍ニ行ク夏下

前詞ハ naast, 義ナ

belijden het huis, 家ノ隣ニ

或ニ uit, buiten, 義ナ

belijden het spoor rijden,

馬ヲ策リ出ス

gij spreekt belijden de waarheid,

汝ニ實ノ外ニ語ス虚語ノ意

bij, 近キ場所及ニ時ヲ示ス前詞ナリ場所ヲ示ス用例如

bij de kerk wonen, 寺ノ側ニ住ム

bij iemand zitten, 人ノ傍ニ坐ス

bij iemand gaan, 人ノ方ニ行ク

bij huis, 家ニ

iets bij de hand hebben, 物ヲ手ニ持テ

het schip is bij de kaap gestrand,

舟カ押ニ破損シタ

又意味ヲ轉ニ用ユルナリ

bij zich hebben overleggen, 自身ニ勸弁ス

bij iemand leeren, 人ニ学ブ

bij iemand blijven, 人ニ付キ傍ニ

bij geschrift beloven, 證書ニ約束ス

bij de haren trekken, 髪ヲ引ク

iemand bij de hand vatten, 人ヲ手ニ握ル

er kon bij de ke haak nog deel aange,

merkt worden. 此事ニ副ニ猶多ク注目セ

時ヲ示スナリ用例

bij dag, 昼中ニ

bij nacht, 夜中ニ

bij heerten, 頃々ニ

bij den roegen morgen en den laten

avond, 風ノ夜ニ

bij tijden, 五ツ時ニ我七半時

又副詞ト數詞ニ副用ユルナリ然ルハ bina, 一

意ナリ但ニ用ニ來リニ冠詞ヲ置キハ bij 一ニ置ク

ik heb hem reeds bij de (bina) tien

jaren gekend. 我、彼、之、既、殆、十、年、知、之

bij honderden, 幾、十、百

bij duizenden, 幾、十、千

又他、前詞、前或、後、加、

bijna, 殆、十

nabij, 近、之

voorbij, 過、之、凡

或、名詞、前、加、之、了、了、

bijlaag, 添、書

bijnaam, 異、名

bijzij, 妾

働、詞、加、之、了、離、可、前、詞、又、此、物、之、他、物、之

結、合、之、或、他、物、之、近、遇、之、之、用、之、為、又

bijbinden, 一、所、結、之、付、之

ik droeg bij, 我、手、傳、之、之

bijaldien, 接、續、詞、in, getal, indien, 之、我、了

bijaldien hij dan onsverschillen,

若、彼、我、等、之、簡、上、異、字、之、

binnen, 之、bij, 或、be, 十、innen, 十、三、成立、之、者、之、了

副、詞、及、前、詞、用、之、前、詞、例、九、如、

binnen de muren, 壁、之、內、之

binnen een jaar, 一、年、之、內、之

binnen 's huus, 家、之、內、之

binnen 's lands, 國、之、內、之

副、詞、用、例

binnen gaan, 入、之、之

binnen komen, 入、之、來、之

het schip is reeds binnen.

船、既、入、之、之、居、之

ik heb het eten al binnen. (ik

heb al gegeten.) 我、既、食、之、又

常、話、之、於、之、九、如、用、之

hij ging naar binnen. (in huus)

彼、之、家、之、內、之、入、之、之、之

het komt mij tahans niet te bin,

nen. (in het geheugen)

我、其、之、今、思、之、出、之、又

het schort hem dan binnen. (in,
wendig) 彼方内部ニ申之分カレ

又時上ニ之曲ヲ取ルアリ

het binnenste van een huis, 家内方
het binnenste buiten, 裏之反又

又他詞ニ加一語上為スアリ

binnenkeur, 内子

binnendijk, 二重土堤内土堤

binnenplaats, 内庭

binnenwater, 湖水

boven, : omhoog, 義ニテ前詞並副詞ナリ尤ニ
副詞ノ用例ヲ挙ク

boven zijn, 上ニ居ル。高ク居ル

boven zwemmen, 上ニ游ク水面ヲ游ク

其意味ヲ精ニ説キ極ムルニ為他前詞ニ加

boven op de tafel, 卓子ノ上ニ

boven aan zitten, 上ノ方ニ坐スル

van boven, (van den hemel) 天方ニ

van boven af komen, 上ノ方ニ來ル

boven in den hemel, 天上ニ

又意味ヲ轉ニテ te dorren, in het vorige,
ノ義ニ用ニルアリ

gelijk boven gezegd is, 以前ニ言ハレ通

boven gemeldt man, 以前ニ記シタル

前詞ノ用例尤ノ如ク

boven wind zijn, 風上ニ居ル

boven water, 水上ニ

boven maten sterk, (keer,
sterk) 度外ニ手強。非常ニ堅固ナリ

niemand boven het hoofd groeijen, (groot
ter worden) 人ニ長大ニナル

boven dat (behalve dat) 其外ニ

boven dien, 今上

Hij is schoon, en boven dien deugd.

彼ノ其美ニ其上有徳ナリ

iets boven dien geden, (als eene taet,
gift) 物ノ其外與ルニ添(物上ニ與ルナリ)

daarenboven, 其上ニ

B

目

dat gaat mijn verstand te boken.

其ノ我カヲ智ラニ居ルヲ其ニ

iemand in eene zaak te boken gaan,

(overtreffen) 事ニ於テ人ニ抽クニ

iets te boken komen, (overkinnen)

物ヲ勝テ取ル

又形容詞ト爲シ beneden, 反對ニ用テ

het bovenste, 最モ上ノモ

de bovenste verdieping, 最モ上ノ階

或他詞ニ加ヘ一語トテ用テ

bovenbroek, 上袴

bovendorpel, 鴨居

bovenmenschelijk, 人智ノ及バ

bovennatuurkundig, 窮理学以上ノ

時上ノテ、要用トナシテ語尾ニen, 加ヘテ

van bovenen, 上カラ

naar bovenen, 上ノ方ヘ

buiten, 〃 bij 或 be + uit, uiten, 〃 成テ Bin,

nen, 〃 反對ニテ副詞及ト前詞ニ用テ副詞ノ用

例尤ノ如シ

hij is buiten; 彼ノ外ニヨリ

hij staat buiten; 彼ノ外ニヨリ

其前ノkan, 〃 持テ

van buiten komen, 他處ヨリ來ル

van buiten, (naar het uiterlijke) sch,

ijnt hij stroom. 彼ノ外面ニ麻直ニ見ル

van buiten leeren, (in het geheugen

prenten) 諸記スル

或ite, 〃 持テ

zich in iets te buiten gaan, (onmatig,

buitensporig zijn) 物ノ度ヲ過ス

前詞ノ用例

buiten de stad woonen, 田舎ニ住

iemand buiten de deur sluiten,

人ヲ々外ニ閉シ出ス

詭テ及ト常語ニ用テ時ニ多分冠詞ノ用ス

hij was, van blijdschap, buiten zich sel,

ken. 喜ビニ彼ノ有頂天ニナリ

*zich buiten adem loopen, door buiten
den adem,* 息ノ切ルホト走ル

buiten geraak, 無難ニ

buiten korgen, 配ナニ

dat is buiten mijne kennis geschied.

其責、我ニ知ラズ出来タ

buiten kennis liggen, 於中様ニ在リ

*dat is buiten mij, (dat raakt mij
niet)* 其責、我ニ關係セズ

buiten (zonder) twijfel, 疑ナク

buiten (boken, tegen) kennachtig,
思ヒカフナク

buiten (behalve) hem, heb ik er nie,

mand gezien 我ニ彼ノ外誰モ見エズ

buiten (uit) het spoor rijden,

馬ヲ乘リ出ス

buiten dat, 其上ニ

buiten 's dijks, 土堤ノ外

buiten 's huus, 家ノ外

又形容詞上ニ最大階級ニ用フ

het buitenste, 最モ外ノモノ 極外ノ物

de buitenste bast van eenen boom,

樹木ノ最モ外皮

又他詞ニ加ヘ用フ

buitenmear, 外埠

buitengeroon, 非常ニ

buitensporig, 法外ニ。莫大ニ

buitenstad, 都會ノ外

buitenmen, 他處ノ人

D.

daar, 接統詞在副詞上, 副詞分一語三用之
或他詞上組立用之

wie woont daar? (op die plaats)

彼處二誰力住之

daar is het boek, 彼處二書物力是
ik stond hier, jij stond daar.

予此處二立之, 汝彼處二立之

dear heb jij in geld? (in welk getal
het doen hier staat.) 汝此處金持乎

又又勢之強之為助語, 三用之, 了了

Wat hebt jij daar? 汝何之持乎

Wat zegt jij daar? 汝何之言之乎

又發聲之勢之強之為助, 了了了

hij staat aldaar, 彼彼處二住之

又又, 上組立用之, 了了

hij kwam gisteren in de stad, en be-
gaf zich weder weder vandaar.

彼昨日府內來而後今復去矣

其他他副詞各前詞上組立者甚多, 尤其概之

daerheen, 彼方へ daerachter, 其後上
 daaraan, 其へ二 daarbeneden, 其下二
 daarbij, 其傍へ daarbeneden, 其へ上二
 daarna, 其後下 daarbeneden, 其へ上二
 daardoor, 其へ由へ daarbinnen, 其内全
 daarin, 其へ二内へ daarbuiten, 其外二
 daarmede, 其へ共へ daerlang, 其へ通へ
 daarom, 其へ為へ daerover, 其へ上へ
 daarop, 其へ上二 daaronder, 其下二
 daertoe, 其へ二至へ daertegen, 其へ向へ
 daaruut, 其へ二出へ daartwischen, 其間二
 daervan, 其へ二引へ daartoo, 其へ向へ
 右二へ二知へ組立用二は、deke, die, dekel,
 de, dekelde, 若し如き指示代名詞を去る處、daar,
 aan, daerachter, daarbij, 二aan het kelde,
 achter deke, bij deke, 二同二然二比二へ二指示二へ
 徒二事物二指示二へ二へ二用二他皆二へ二使へ
 wij moet dat getal niet gering acht
 ten, stant daaraan (aan het kelde)
 is heel gelegen. 決此場合二樓下二へ

十二又何上二其へ二後二關係二故二
 hier is een voorkamer, en daarachter
 (achter deke) is nog een binnerkamer.
 此二二二何至二下二而其後二二内通二
 heden betaal ik u tien guldens, en
 morgen breng ik u daarbij (bij deke)
 nog zes guldens. 今我二金高二拂二得二一
 而又明日其へ二副二二二二二二贈二
 daarbij komt nog, (bij deke raak)
 其へ二副二二二二二二二二二二
 mijn vriend konde die som niet betaa-
 len, ik ben daarvoor borg gebleten.
 (naamelijk voor die som, niet mijnen
 vriend) 我友此二金高二拂二得二一
 其へ二為二請二入二二二二
 常話及二二二九者迷中九二出二知二此二組立二
 二二分著二二然二其他二然二又
 daar bekommer ik mij niet over. (door
 daerover bekommer ik mij niet.)
 予二其へ二付二二遣二へ二又

lij heeft daar den slag dan. (door
lij heeft daartan den slag, of heeft
den slag daartan.)

彼、其、一、上、手、之、入、類、下、手、上、三、
系、語、り

此副詞、前三例スル如ク、徒ニ指示代名詞、代、ニ
用、ル、三、ニ、關係代名詞、代、ニ、用、之、關係代名詞、代、
ナキ、三、用、之、故、尤、如、書、之、可、カ、ス

het land, daarin ik u zal brengen.
(door daarin)

予カ決、ヲ、建、來、止、之、之、所、國

in de plaats, daar men het brand
offer slacht. (door daer)

人カ供物、ヲ、殺、ス、所、ノ、場、所、ニ

接続詞、ナ、naardien, derijl, 義、十、
ik konde hem niet langer troostloos
laten, daar ik hem zoo vuriglijk
beminde. 我、彼、ヲ、甚、ク、愛、之、故、最、早

永、樂、之、三、十、三、拾、五、日、也、

daar gij zoo snel getapend zijt, beaagt
gij niet te vreeken. 汝、甚、ク、驚、備

ノ、下、居、ル、故、ニ、節、ノ、下、ナ、ク

daar het toch zoo zijn moet, zal ik
het mij laten ophelgallen.

其、一、急、度、尤、極、之、子、ナ、ク、又、故、我、

其、一、ヲ、其、後、ニ、置、ク

又 schoon, terwijl, 代、ニ、用、之、ル、ナ、ク

gij lacht, daar gij behoortet te schre-
jen. 汝、泣、カ、テ、上、手、ノ、上、ニ、坐、ル、ニ

daar hij het zoo verstaan,

彼等、其、一、ヲ、尤、極、ニ、解、シ、

接続詞、ナ、モ、亦、タ、他、詞、ト、組、立、止、者、ナ、ク、其、三、例、

daarentegen, 其、一、及、之、ナ、ク

daarenboven, 其、上、ノ、ニ、タ、

daarom, 其、一、故、ニ

den, 副詞及ニ接続詞ニ用、ニ、接続詞ニ用、之、ナ、ク、
halte, hij gestolg, 義、十、

is dit dan uwe meening.

然、レ、則、チ、此、事、ニ、決、存、念、ナ、ク

又文章、初ニ於テ *doch*, 代リニ用ヰルヲ
dan, *eer ik u verder daardan spreek*,
moet ik u nog zeggen.

然レテ其ノ一ニ付其ノ先ヲ語ス

前ニ尚ヲ決ニ云フヲ又

或ニ *dan of*, 一語ヲ熟ニ用ヰルヲ
ik kan u niet zeggen, *of de ko-*
ning al gekomen is, *dan of hij nog*
denktacht wordt. 王ニ既ニ到着セシ又

到着セシ又其ノ先ニ出ル

形容詞ノ大階級 *niet*, *niets*, *niemand*, *te deel*,
geen, *anders*, 等ノ後ニ用ヰルヲ今ニ用

例ヲ出ス餘ニ推テ知ル可シ

gij kijt wijker, *dan hij*; 決ニ彼ノ實ニ
daar was niemand, *dan ik*.

我ニ唯ニ其ノ一ニ居テ

副詞ニ用ヰル時ヲ示ス

dan, *wanneer ik het u verhaald*
heb, *kult gij er over kunnen oor-*
delen. 予ニ決ニ其ノ一ヲ語シ又時ニ決ニ其

事ヲ心得ルヲ

dan vraagt hij dit,

其時彼ガ其ノ一ヲ向テ

dat, 其文章中説ク所ノ者々カナルト々カナル
トニ從テ或ニ直説法ノ働詞ヲ用テ或ニ疑説法
ノ働詞ヲ用テ總テ其文意ヲ他ノ文中ニ輸シテ
接続詞ヲ先ニ直説法ノ例ヲ出ス

ik zie, *dat hij komt*.

我ニ彼ガ來ルヲ見ル

ik hoorde, *dat hij beide end*.

我ニ彼ガ何ヲ云フヲ聞ク

此ノ *dat*, 文章ヲ前置ク

dat hij een schelm is, *heb ik lang ge-*

weeten. 彼ニ思入ルヲ我ニ其ノ知テ

時トシテ *dat*, 除ク

位地ヲ變テ

ik hoor, *hij zal komen*. (*door dat hij*

zou komen) 我ニ彼ガ來ルヲ

聞ク

ik weet, gij zult het doen. (door dat gij het end.) 汝が其ノ事ヲ為スベシト

ヲ事ノ知ル

hij kan niet eer komen, zegt zijne vriend. 夫ノ速ニ来リ得ズト婦ガ云フ

疑託法、用例

ik drees, dat hij het reeds gedaan hebbe.

彼、其ノ事ヲ既ニ為シタカト云フ我、恐レ

hij wilde, dat ik met hem ginge.

我ガ彼ノ行キニカト云フ彼、恐レ

又情意ノ感動ヲ見ス為ニ此ノ詞ヲ用フ然

片亦疑託法ノ動詞ナリ尤ニ例ス

ack, dat dit maar niet geschied worde

嗚呼其事ガ成リテ

dat god het gede! 天ガ其ノ與ハス

dat men ons hier maar niet beluister,

re! 予輩ノ云フ事ガ此處ニ至リ聴ク

時トス又 indien), 義ニ用ル

dat gij ons dat mijn schonk, laaidt gij

Doorkwaalijk niet doen.

汝ガ予等ニ少カク酒ヲ飲テ之ヲ見ル

其他關係代名詞及指示代名詞中ニ dat,

字ナリ宜ク混テ見ル可カラズ

derhalve, deër, de, der, halve, 成ル

接続詞ニ上文ノ意ヲ受テ下文ヲ決定ス

ik heb zijne verlegenheid gezien, en

derhalve moet ik besluiten, dat hij sch,

uldig is. 我、彼ノ困ルヲ見テ其故ニ彼ヲ借

金ニテ借ル上決定セテ

derhalve, deeshalve, deeshalve, 亦亦用ニ然レ

derhalve, 又ニ常トス

des, dies, 共ニ副詞及ニ接続詞ナリ副詞分、彼此比較

ニ一等ヲ進ムル詞ナリ

des te beter,

其ノ善ク

des te erger,

其ノ悪ク

des te meer, 其々々多ク

又々baartoe, 代リニ用テトク

des ben ik onbekwaam. 予其ニ相應キ

時ト云又 kálks, 義ニ用テトク

ik ben des mel bentst. (ik ben hier
Raake of kálks mel bentst.)

我ノ九様ノヲ能ク知テ

接続詞時: derhalve, daarom, 義ト

ik spreek den om eigen naam bera,
ng, des hoor mij; of hoor mij des.

予ノ汝ノ真ニ大切ナルヲ語ス故ニ
云テヲ聽ケ

doch, 同義ノ接続詞ナリ故ニ只其二
ヲ載ス

hij spreekt goed, doch hij schrijft
nog beter. 彼ノ善ク談ス然レ其ノ

モマタ善ク筆記スル

昔ノ tech, 代リニ用テ當今ノ然ラズ

doe, 副詞及ニ接続詞ナリ接続詞時: toen,

wanneer, 義ト

doe hij dat hoorde, meende hij ra,
kende te worden, 彼カ其ノヲ聞キ

時ニ狂喋ニナルト思フ

副詞ト云 in die tijd, 義ト

hij was doe nog niet mondig,

彼ノ其時ト云二十五歳ニナリ

door, 副詞及ニ前詞ニ用テ前詞ニ用テ二義ト

其一ノ物ノ此端ニリ彼端ニリ貫キ通ス所
ノ例ヲ見ス為ナリ

een gat door een plank boren,

穴ヲ板ニモ通ス

door het papier steken,

紙ヲ突キ貫ク

door het water kntemmen,

水ヲ游キ抜ル

右其本然ノ義ニリ間隙ニキ物体ヲ始ニ穿貫

スルヲ其義理ヨリシテ既ニ間隙アリ者ニ從テ
貫通スル所ノ例ヲ見ス為ニモ亦之ヲ用ユ

door het venster zien,

窓ヲ通シテ見ル

door het huis gaan,

家ヲ行キスル

door de straat rijden,

町ヲ乘リ通ス

其他時ノ始ヨリ終ニ迄ヲ見ス為ニ用ユルコト

是ノ前ノ義理ヨリ轉ニ來ル者ナリ

door alle deuren, of door alle ee-

uiken heen, 曠世。萬代ヲ貫クテ

door het gantsche jaar, 一年中

時トシテ實名詞ノ後ニ置クコト

het gaantsche jaar door, 同上

或ハ文勢ニ由テ後ニ置カサル可カラザル者アリ

義皆前ニ同シ

ik heb, den gantschen nacht door,

gemaakt. 予ハ徹夜シタ

其一ノ事ノ由テ來ル所ノ者ヲ見ハサカ為テ

door een

ナリ

het huis wordt door den timmerman

gebouwt. 家が木工ニ由テ建テル

door geld kan men alles doen.

人ハ金ニ萬事ヲ為シ得ル

又々 onder, 在リニ用ユルコト然レ徒ニ door

elkander, ニ於テ然ルニ其他ニ然ル

alles door elkander mengen,

諸物ヲニシテ混合スル

昔ハ om, 義ニ本用ユ故ニ door (door) end, ; om

end, 上同ニ然レ當今ニ此用テ

副詞ニ用ユテ, versleten, verscheurd, 義ナ

de schoenen zijn reeds door.

鞋ガ既ニ破損シタル

又形容詞等ニ加テ用ユルハ其詞ノ義ヲ強ク

doorkoud, 甚ハ寒ク

doorkit, 至テ白キ

doorgoed, 極善良ク

eene doorleekene man, 博學士人

het glas is doorluchtig.

其硝子、透明ナリ

door en door, 平生親睦、談話用ニテ
或事、始、終、迄、見、或、物、此、端、ヲ
彼、端、迄、之、或、事物、毫、毫、残、リ、キ、ラ、亦、
ik ben door en door nat.

我、之、ハ、濕、テ、ラ、レ

iemand door en door steken,

人、ヲ、貫、ス、ク

ik ken hem door en door.

我、之、彼、ヲ、知、リ、テ、ラ、レ

此詞、又、働詞、ト、組、立、テ、可、キ、前、詞、ニ、*aan*,
der ophouden, *bij aanhouden*,
de, 義、ヲ、會、シ、且、聲、ノ、勢、ト、働、詞、ニ、*レ*、*前*
詞、*ニ*、*レ*、*ト*、*ニ*、*從*、*テ*、*分*、*ヲ*、*可*、*キ*、*者*、*リ*、*分*、*ヲ*、*可*、*カ*、*者*、*リ*
者、*リ*、又、*ノ*、働、詞、*ニ*、*テ*、*或*、*レ*、*ハ*、*分*、*ヲ*、*可*、*ク*、*或*、*時*、*ニ*、
分、*ヲ*、*可*、*カ*、*ラ*、*ズ*、*テ*、*義*、*亦*、*從*、*テ*、*變*、*ス*、*レ*、*者*、*リ*、今、此
象、*ニ*、*故*、*キ*、*セ*、*ハ*、*字*、*書*、*ニ*、*付*、*テ*、*其*、*語*、*々*、*ヲ*、*精*、*究*、*ス*
可、

doordien, 接統詞、*naardien*, 同、*之*、*故*、*ニ*、*答*、*ス*

E.

eclter, 接続詞 二 erkenkel, niet te min, 一義
ナリ古昔: otederom, hierna, 一意 三用 工

edoch, 一義 doch, 一 同 工

eer, eerder, eerst, 副詞 形容詞 或 接続詞 二
用 工 副詞 二 用 工 一 上 一 時 一 敬 入

ik kwam eer, of eerder, dan hij.

予 彼 早 来 一 工

eerst moet gij dit doen, en dan

dat. 予 第一 此 一 為 廿 五 一 上 一 其

後 其 一 上 一 為 廿 五 一 上 一

又 deroeger, haastelijk, 一 意 三 用 工 一 上 一

hij kan niet eer komen, zegt

zijne draam.

夫 速 来 一 得 又 一 妻 一 上 一

wanneer zal ik het doen? hoe eer

hoe liever. 予 其 一 上 一 何 一 頃 一 為 一 上 一 一 上 一

予 自 一 上 一 早 一 上 一 一 上 一 佳 也

又 liever 一 意 三 用 工 一 上 一

ik zoude eer het leven der leeken, als
die lachertigheid te begaan.

予 臆 病 一 行 一 上 一 弊 日 命 一 上 一

一 上 一

形容詞 三 用 工 一 上 一 時 一

Amsteldam is de eerste stad dan

Holland. アムステルダム 一 上 一 和 蘭 一 第 一

一 都 府 一 上 一

又 ten eerste, 一 意 三 用 工 一 上 一 時 一

二 用 工

ik riep hem, en hij kwam ten eer,

ste. 予 彼 一 呼 一 然 一 上 一 彼 一 直 一

一 来 一

又 接 続 詞 二 用 工 一 上 一 時 一

eer ik dat dede, en 一 上 一

予 一 其 一 上 一 為 一 上 一 前 一

又 *meleer, doorheen*, 入^レニ用^ク
dat sion, eer so schoon.

以前、九條ニ義^ク之^レ此^レコ^トヲ

en, ende, 接続詞ニシテ終止符^クニ用^テト雖^モ亦^モ副
詞トシテ *niet*, 義ニ用^テル^{コト}アリ

op het midden van den schoonen

dag, en meet hij, of hij zal der,

mogen, ende 好天氣、日中ニ後^クニ

好^クハ^レコ^トヲ^レ知^ルニ

又此、字ヲ *niet*, 副^ニ用^テル^{コト}アリ、只其、

意ヲ強^ムル^{コト}ニ別ニ異義^ナシ

HA.

half, halve, 前詞形容詞副詞等ニ用^テ前詞ニ
用^テ其^レ *om, tegen*, 意ニシテ每^ニ實名詞ノ後ニ
ア^リテ格ヲ持^ツ即チ

ik heb het, duidelijkheids halve, dus hoorge,

steld, 我^カノ^{コト}ヲ^レ明^クモ^ト為^スニ^テ様^ニ頭^ニシ

又物主代名詞ノ後ニ置^クコ^トアリ

ik heb dit mijenhalve gedaan;

我^カノ^{コト}ヲ^レ為^スニ^テ其^レコ^トヲ^レシ

hoor toch iintenhalve de echt waar,

heid, 汝^ノ為^ニキ^テ純^ニ率^ニ實^ニ事^ヲ聞^ク

又口調^ニ為^スニ^テ其^レコ^トヲ^レシ

iintenhalve, mijenhalve,

又形容詞トシテ物ノ半^ニヲ^レ頭^ニシ即チ

eenen halven dag werken, 半^日働^ク

een halve gulden, 半^金ニ^シテ

het dat is half vol, 桶^ニ充^テラ^ズニ

half amsterdam liep leidig, 半^都カ^ニ如^ク閑^ニ居^ル

hij liet halve nachten te blokken,

彼^ノ男^ガ半^夜ヲ^レ廻^テ強^ムル^{コト}ニ^シテ

de kroon is ten halver draagt;

コノサハ姫姫半ダラア

又數詞ノ後ニ来ラ其數ノ半ニ減スル一アリ

ik geef er denderable stukke door,

我がニスト一ノ半ヲ前渡スル

ik heb hem in tijd halve jaar, niets ge

ken; 我が彼ヲ四年半ノ間々見セガ

又方ト半ト云義的當ニ物ニモ half, ヲ用ユ一アリ

dat is maar een half bontje,

其事ガ只半盤扱テ了ル

half dood, 半死

half dronken, 半醉

eene half zuster, 半姉妹撫分姉妹

een halve geleerde, 半学者

又副詞トシテ用ユルハニ時漏ノ各刻中間ヲ見

ラシクアリ即チ

het is halve een, 半時テ了ル即彼ノ初刻半ニ我

mij eten niet door half drie.

我等ガ二時半ノ前ニ食テ又二時半ハ三刻ノ半

又 be, ヲ上ニ加ルハ前刻或副詞トシテ behalve

HE

hel, 名詞前詞副詞ト三様ニ用テ其義各異ナリ

名詞ニ用エルトキ、*daar*、ノ義ナリ副詞ニ用ヅル

ハ彼處ヨリ此處ニ移リ來ル義ニテ所謂

plaats、ノ副詞ナリ即チ

van oordeelden her, 古昔カラ

van alle oordeelden her, 同上

又前詞ト^{om, uit}ト合テ動詞ト前ニ來ルナリ

om herhandelen, コカラテテ道達スル

heromhandelen, 同上

heruitdrijven, 彼處ニ追テ

heruitjagen, 同上

又前詞ニ用ヅルハ、介ノ可カラサル前詞ニテ

nederom kaanten, ニ加ルトキ、

herkaanten, 復ニ嚙ム

doopen ニ加ルトキ、

herdoopen, 復ニ名付ル

I

in, 前詞ニテ其ノ用般々ナリ今其大略ヲ舉グ

場ヲ示スル動靜ヲ顯スル

water in den emmer patten.

水ヲ桶中ニ汲テ

iemand in de oogen zien. 人ヲ目ニ見ル

in huis komen. 家中ニ來ル

in de kamer omhandelen.

家中ヲテテ歩行ク

形状ヲ顯スル

in groote haast uit het huis loopen.

大急ニ家カラ出ル

in treurigheid nederzitten. 愁ニ沈ム

bind inder koren in eenen staart.

束ノ尾ノ如ク結ム

bloemen in eenen bondel maken.

花ヲ一把ニテス

時ヲ顯スル

in te rijk dare tot in de eeuwigheid.

汝が富限リナク続テ

zij storf in haar deertigste jaar.

彼ノ女、四十歳ニ死ス

dat heb ik in mijne jeugd geleerd.

其事ヲ幼稚時學ニテ

古昔、此ノ前詞ヲ義用ニテアリ

in der aarden, 地上ニ

又此ノ前詞ヲ動詞ニ加フルアリ

inroepen, 呼ヨスル。呼込ム

inkomen, 入り來ル

inhouden, 容ル

又名詞ニ加フルアリ

inborst, 心

inhoud, 容

又形容詞ニ加フル件、意ヲ強クナリ

inbitter, 甚ク苦ガキ

inblijde, 甚ク喜ビキ

ingerolge, 前詞ニテ。隨ニ依ル。等ノ意ナリ

ingerolge'nske erenstige begeerte,

深、深切ノ好ニ隨ル

tegens, 前詞ニテ物ニ對スル意ナリ *tegen,* 意ナリ

亦異ナリ

lijede tegens de oirdens, 父母ニ對シテ家

pligten tegens god en den naasten,

神々親族ニ對シテ勤メ

kich tegens iemand mel gedragen,

人ニ對シテヨク身持ツ

古昔、*tegen,* カ、リニ用ユ

dat die twee tegens den derden daar in

eens zijn. 此ノ二カニ番目ノ人ニ對シテ其ニ對スル

或、*tegenwoordig,* 此ニ *tegenwoordig,* 用ユ

integendeel 此ニ *integendeel* 用ユル等

ニ於テモ亦見ル

L.

langs, 前詞ニ沿テ行ク義ナリ

langs de straat loopen,

市街ニ沿テ行ク

langs dat weg zijt gij gekomen.

何ノ路ニ沿テ來タカ

M

maar, 詞詞用ニテ、alleenlijk, slechts, カ、ハ

doe jij het maar, 汝ハ、ハ、唯テ

laat hem maar komen, 彼ヲ、唯テ來ルニヨ

geef mij maar gelegenheid, dan zal ik

het doen. 予、機會ヲ、其ノ、其ノ、其ノ、ナリ

又 slechts, maar, 而シテ、字ヲ用テ、一、字ノ義ニヨ

顯ス、ナリ

ik heb hem slechts maar gelegen, enz.

我ガ、彼ノ、男ニ、唯、ナリ、ナリ、ナリ

wanneer het slechts maar leggen mag.

之ガ、唯、置、得、ル、ナリ

又 als, 後トニ置ク、ナリ

als hij maar knijgt, 彼、男ガ、黙、止、ナリ、ナリ

als hij het maar doet, 彼、男ガ、ハ、ハ、ハ、ナリ、ナリ

又 eens, 前ニ、ハ、bekeerlijk, 一、意、ナリ

hij zal het maar eens moeten tergoeden

彼、男ガ、ハ、ハ、ハ、急、度、償、ハ、ハ、ハ、ナリ、ナリ

接続詞トシテ用ユルハ、及對ノ意ニテ其用甚々多ク其

大略ヲ舉グ

理、然心が如く事然子ル者ヲ顯ス氏、

*hij konde gekond zijn, maar rikt zijn
leken daarnaar niet in.*

彼ノ男、健剛ニテ己ノ所業

ヲ其ノ方ニ向ケヌ

*hij konde het doen, maar anderen hit,
een hem op.*

彼ノ男が、レ任得ル上、他人ノ彼ノヲ誇ル

始メ事ヲ反對スルニ用エルトキ、*daartegen*,
integendeel, 同意ナリ

*de mannen weten dan niets, dan dan
karen en waard; maar wij hebben daech,
tere middelen om ons te streken.*

コノ人々、火器ト剣ヲ外、知ラガレカニ我哥、

此ノ身、仇ヲ酬エル為ニ溫柔ノ術ヲ持テ

*ik dacht, dat hij konde gehoorlaamd heb,
ben, maar neen! hij bleef stug en on,
gelegelijk. 彼男が、レ頼ラタラト云フヲ考ル*

ニ方ノ丸様ヲ、彼、全頑固且倨傲ニル

又已ニ云ルヲ後、ヨリ反對状ヲ詳ラカスル時、

*hare schoonheid derblindt mij, zekerlijk niet; maar
zij trekt mijne geregenheid.*

彼ノ女、レ数ナリガ我ヲ迷サシメ、レ彼方我

好ニラシク、レ迷ハシムルナリガ好カレ女子ト云フ

*zij heeft thans belet, maar zij kal tegen den
vriend de eer hebben, in een bekoek te geden.*

彼ノ女が今、故障ヲ持ガレ、夜ニ決ニ

來防ヲスルノ仕合ヲ持テ、レア

今、彼ノ子ヲヨリ、夜ニ來防ス
テ、アト云フ

又此ノ字ヲ重テ出シテ全文ヲ堅スルナリ

*hij kon nog wel een goed kintelijk kunnen doen,
maar, maar.....*

彼ノ男、レ又隨分ヨキ縁組ヲ持テ、レア

カレト云フナリ得ヌ

又文章ノ旨ヲ、レテ、レノ端ヲ改ムルニ、用テ別ニ

意義ナキナリ

*maar wie eens, de man die den brief gebracht
heeft, wacht nog op antwoord.*

カレト云フ想、レ見ヨ書翰ヲ持テ來タ人、レマ

返書ヲ待ラシク

maar, om weder op zinten broeder te komen.

シカニ再曰決ノ兄弟ノ上ニ來ル為ニ

又宦府言ニテ (neer) maar, 三 nemaar, 三 縮テ用テ

又名詞トテテ用テルニアリ

hier haak heeft een maar. 此「かか」が「う」持ッ

er is een maar bij. 此「は」が「う」持ッ

故障ヲ持トテ

mede, 二副詞ニテ ook, 一 意ニ用テ

men had vernemen, dat hij mede een dan

die bende had. 彼男亦此「任」ノ人ニテ也 知テ

又 als 三 加テ接続詞トテテ用テルニアリ

mijn, als mede brood. 酒ニ并ニ又餅

又此 mede 三 met 一 意ニ用テルニアリ然共後ニ置テ

hij belovte hen ergens mede.

彼ノ男ガ彼ニ其ノヲ以テ命ス

hij bemact zich nergens mede.

彼ノ男ノ何ヲ以テ骨折又

saar mede wil ik zeggen.

予ハシテ以テテ上ニ思フ

saar mede wil ik u derkennen 三

予ハ決ニ何ヲ以テ仲ガ直リ信フハ

hij spoot er mede. 彼ノ男ハシテ以テ嘲弄ス

hier mede toont hij aan. 彼男ハシテ以テ示ス

又分ッ可ガナル前詞トテテ名詞動詞形容詞等ニ
加フルニアリ

mededogen,

情

mederijer,

相思同也

mededeelen,

スリ合ケスル

medenemen,

連テ行ク

medehulping,

助ケタル

medepligtig,

同罪ヲ犯シタル

時トテテ med, meed, 一 書スルニアリ

met, 前詞ニテ伴、結集、結付テ一致、等ヲ顯ス

第一 同地同時ノ事ニテ少カルヲ顯ス

met iemand reizen, 人ト共ニ旅行スル

met iemand loopen, 人ト共ニ走ル

met kiek nemen, 己ト共ニ見ル

wijn met water mengen, 酒ヲ水ト混スル

vijf zongen met elkander, 我等ヲ互ニ歌ニ

第二 他人ト形状ニテ一致タルヲ顯ス

kiek met anderen verheugen.

他人ト共ニ喜ブ

ik kan niet langer met u werken.

予、汝ト共ニ最早長ク働得ヌ

ook met mij id, come hier!

予ト共ニ此処ノ人ガ此処ニ來ガニ

jij zegt met mijn vader, kan zeeën ouder,

den. 汝、吾ノ父ト共ニ老年者トナル

第三 器械ヲ顯ス

dat water kan den kemele doolt, of men met

bakken hadde gegoten.

水桶ヲ以テ水ヲ撒クニ水ノ流ル

第四事ノ所ヲ顯ス

alles kan men met geld doringen.

人ガ金ヲ以テ諸事ヲ無理ニスル

met gods hulp, 神ノ助ケヲ以テ

第五物ノ質ヲ顯ス

met elpenbeen ingelegd, 象牙ヲ以テ埋メ置スル

met hout beschoten, 森ヲ以テ墻スル

met rozen gekroond, 薔薇ヲ以テ冠スル

een dragen, met hoorn beladen,

乾草ヲ以テ積ニ荷ニテ車

第六事ヲ入ヲ顯ス

met iemand spreken, 人ト話ス

hij hegt met meer lieden te doen).

彼、多クノ人ト共ニ一ヲ爲サシム

hij kan zich met zijne broed' nimmer ver,

keeren. 彼、己ノ妻ト決テ行カ直リヌ

ik meen het goed met u.

予ガ汝ト共ニヨキ一ヲ始メ

macht mij met het eten 予ノ食事ヲ以テテヨ

wat wilt gij met die draag leggen? 3

汝、此ノ問ヲ以テ何ヲ云フト思フ

het is met ienem vriend gedaan.

其ノ、汝ノ友人ガナシク

第七事ニ付テノ形状及ビ仕方ヲ顯ス

ik stel dat ongelijk met gedale dreuegen.

予、コノ不直ヲ堪忍ヲ以テ堪忍シテ

god zich met oelgedallen op hem neer.

神ガ満心ヲ以テコノニ彼ヲ見サレ

met loopen komen, 大望ヲ以テ

eene stad met list innemen.

偽計ヲ以テ市街ヲ上

lij ging den dood met heldermoed tegen.

彼ノ男ノ豪壯ヲ以テ死ヲ拒キ

met gebrantene handen bidden.

手ヲ合ニテ拜ム

第八物ニ備ハツタル性質ヲ顯ス

kent gij dat misje met dat aanminnige gezicht?

汝、此ノ愛シキ顔色ヲ以テ娘ヲ見カ

met groote vermogens ter wereld komen.

盛大威力ヲ以テ暮ス

第九時ヲ顯ス

met het opkomen der maan regende het

月ノ昇リテ以テ雨降ル

met den morgenstond uitgaan.

晨ヲ以テ發足ス

dat komt met den tijd, 一ノ時ヲ以テ

met jaren wordt men wijf.

年ヲ以テ人が賢シル

mids, mits, 前詞ニ用テ約定ノ意ヲ顯スル

ik zal dat voor u doen, mids goeden

loon 予ニキ賃銀ナリハシテ決代ニ

ナシテスル

又 dit hooge, van ooge, 意ニ用テ

omdat het, mids den grooten ombrek der

kesten, zonder machtige besetting, niet

te houden ware.

シガ堡ノ大ナル周圍ノワケカラ盛大ノ

守兵ナリテ保シテスルガリ

又 勸詞ノ前ニ加テ door, 意味ニ用テ

kommen), wordt vermoed, dat mits hemeligh

aanmanen, van diitheimse maagen end.

或ハ外國ノ親族ノ德密ノ誘導

ニ由リテスルト云フニ疑ハル

又 接続詞トシテ約定ノ意ニ用テ

ik beloof het u, mits gij mij bendt.

汝ガ予ニ贈リサスルコトヲ決メ約束スル

又 以テ然レテノ理ヲ顯ス

ook was het niet te kortatten, mits onlan,

is daarna aangien end.

其後間モナクニ來タリニヨリテ

其ガ敗テ始メテ得ガリ

名詞トナリテ約定ノ意ヲ持ツル

ender die mits, dat se end.

彼ガスルコトヲ示シテ

此ノ字ヲ他ノ字ト組立テ用テ

mitsdat, 約定ノ接続詞ナリ即

ik schrijft u, mitsdat gij mij terug schrijft.

我于及書自心一目的ニ書クニタ

又 op dien oogenblik, toen, 意ニ用テ

mitsdat de grondel gex een' keer.

「ハニテ」此ノ「ガ」ヲ「ハ」ニ「コ」ヨリ「ニ」

又 mitsdeken, hierdoor, 意ナ

mitsdeken) maak ik u bekend.

ハニテ「ハ」ガ「ハ」ニ「コ」ヨリ「ニ」

又 mitsdien, ordenliks, 意ナ

mitsdien taal nu de taal overblijven.

「ガ」今「九」様「ア」ル「コ」ト「ニ」ヨリ「テ」

又 mitsdien behalve dat, 意ナ

mitsdien (kram) end hoorheen ten ooren.

我等ガ以前聞ク「ハ」外ニ

又 denyl, 意ニ用テ

mitsdien) gij uwe onschuld bewijst, zoo

end. 汝ガ罪ナキ「ハ」テ證據立ル故「ハ」ニ「テ」

又 mitsgaders, 形ニ用テ nedens, met, 意ニ用テ

de leerling mitsgaders de meester.

諸生ト先醒ト

N.

na, 介ノ前詞ニテ其用般ニテ事物場所ヲ

「ハ」トキ、

na iemand in komen, 人ノ後ニ入リ來ル

de reene na den andere, 是ガ彼ノ後ニ

時ヲ顯ハストキ、

na de verbranding van zijn huis, kreeg

hij nog dit ongeluk, text end.

彼男己ノ家ノ火災ノ後ニ又是著ノ難事ノ

zij overvonden, na een gerage van drie dagen,

streef schepen.

彼等ガ三日間戦争ノ後ニ二艘ノ船ヲ奪フ

na het eten, 食事ノ後ニ

na vijf uren, 五時ノ後ニ即戰爭半刻

名詞ニ加ル「ハ」

na jaar, 秋

na de wet, 酒後ノ渴

na kind, 後妻ノ子

働詞ニ加ル種々ノ義ヲ顯ス其ノ後「ハ」タル働詞現ル

namaajan, 前ノ残リノ前ノ數物等ノ

nameten, 尺亦ヲス

其二人背後ニ向テ勸テ顯ス

nabagen, 吠方ル

其三人背後ニ追及スルヲ顯ス

naloopen, 追行ク

najagen, 追求ル

naachtmeeten, 呼ヒ慕フ

ik riep na, 我カ呼ヒ呼ビ

ik heb nageroepen, 我カ呼ヒ呼ビ

其四事ヲ擬スルヲ顯ス

naschrijven, 寫シテ

nabaaiwen, 真似スル

又副詞トシテ用テ

ik heb hem door en na gertaarschoons,

我カ彼勇ヲ前後ニ告知ス

hoe hoog staartbeert men het na en door,

其物ヲ高ク前後ニ價付ス

又他ノ副詞ト組テ

achterna, 後ヨリ付テ

hierna, 是ノ後

daerna, 其跡テ

naarna, 其後

又形容詞ノ *er, het,* ノ階段ヲ及ビ或ハ形容詞或ハ副詞トシテ用テ是ノ間地ノ距離自ニ切近ヲ顯ス者ナリ

kom nader, 更ニ近ク來

de vloot vertoond zich nader bij den

hal. 一隊船ガ更ニ近ク寄テ

het land is nader dan de rook.

肌衣ノ上衣ヨリナリ

mijn naaste buurman, 予ノ近隣ノ男

het naaste huis stond in den brand.

近隣ガ焼ケ

een nadere weg, 更ニ近キ道

de naaste weg, 極テ近道

又時ノ距離ヲ顯ス

met den naasten postdag, 此次ノ飛脚日

in het naast dorige jaar, 昨年ニ

又時ノ場所ヲ含テ顯ス

hij is na aan den dood,

彼ノ男ノ死ニ近クアル

dat gebaar was mij zeer na.

此ノ危難ガ予ガ身ニ甚近クシ

ik ben er bij geweest op eene halve mijl na

予ニ半里トリ除ケテ其ノ側ニ居タ

外ノ階段ヲ持ツ字ヲ又前詞トテ用ユ

hij staat naast de kerk. 彼男ガ寺院隣ニ居

ik zit naast u. 予ニ汝隣ニ坐ス

hij staat naast de deur. 彼ガノ側ニ立ッ

plaats u naast hem. 彼ノ側ニ汝ヲ置ク

又他ノ詞ト組立ルニナリ

naastbestaande, 親類

naastkomend, 近ク來ル

naar, "前詞接統詞形容詞副詞トニ用ユ前詞ニ

用ユルニハ物ノ運動ノサス所ヲ視ス然レテ動詞

ト組立ルニナリ

其一場所ヲ視ス

naar engeland te sloop gaan?

英吉利ノ船ニテ行ク

naar italie reizen, 伊太利國ニ旅行スル

rich op reis naar diiteckland begeren

獨逸國ニ旅行スル

she weg gaat naar de stad.

此ノ路ニ市街ニ通スル

de wind waait naar het zuiden.

此ノ風ニ南方ニ旋轉ス

naar bed gaan, 寢床ニ行ク

其二事物ヲナス

naar iemand hoorden, 人ニ切リ付ル

naar den papgevoel schieten, 鴉鵲ヲ射ル

hij greep naar het mes. 彼ガ小刀ヲ握ル

naar iemand omzien, 人ヲ顧ル

naar goud graaven, 金ヲ掘ル

其三心志及ビ働ム所ヲ視ス

naar iemand vragen, 人ニ問フ

naar de reede daarten onderkaek doen

其ノ道理ノ方ニ求ラズ

其四目的ヲ顯ス

naar zijne verdiensten wordt hij niet geagt.

彼、男が巳、切業ヲ傳ヘス
naar ike jaren moet zij dat weten.

汝ノ年輪ニシテ、知子バ子母ニ
又接統詞ニ用ニテ、*gelijk*, 一意ニ用ニ
naar ik loop, 予が望通リ
naar men zegt, 人が云通リ
naar 'gij' steldient, 汝が要通リ

形容詞ニ用ニテ、
het is naar weer, 怒ニテ天氣云々
in naaste ofielder niefen, 怒ニテ義地ニ
een naete nacht, 平ニテ夜

neder, 形容詞ニシテ *hoog*, 一対ニ
dat ik denkeren hebbe den nederen boom.

予が條ニ亦高々
in de nederste deelen der aarde,
地ノ底ニ處ニ

副詞トシテ用ニテ、
hy liep de kamer op en neder.

彼ノ男、空ヲ上リ下リテ
de stad op en neder loopen,
市街ヲ上リ下リテ行ク

kom neder, 下ニ來ニ
zie neder, 下ニ見ニ
ziet neder, 下ニ坐ニ

又分ニテ前詞トシテ用ニテ、

又働詞ニ加ニテ、
neder smyten, 下ニ投ニ
smeet neder, 同上
heb neder gesmeten, 下ニ投ニ

又名詞ニ加ニテ
nederland, 低溼國
nederlaag, 敗北

又形容詞ニ加ニテ
nederlagtig, 打倒名

又副詞ニ加ニテ
nederwaarts, 下ニ方ニ

又動詞トシテ、*ter* 前詞トシテ用ニテ、
ter neder oopen, 下ニ投ニ

ter neder geopen, 下ニ扱ハ

Soo stort somtijds een worstelaar ten neder.

尤様ニ時トシテ力キガ倒ル、

nerens, 前詞ニシテ物ノ相近ヅクヲ顯ス

hij moont nerens mijne deure.

彼ノ吾ガ家ニ比シテ佳

hij mochte haer op nerens den haek.

彼ノ彼ノ隅ノ側ニ待ラレ

又 behalve, 代ニ用ニル

gij en sult nerens mij niet maken

silveren goden. 此ノ手ノ外ニシテ

ヲナクシテ

又 met, 代ニ用ニ時

hij wandelde nerens hem.

彼ヲ彼ト共ニ散歩セ

em nerens eenen van den hoede

den holland. 和蘭裁判役ノ人ニ

スル為ニ

又物ヲ比較ス時、gelijk, 意ナリ

ik stel hem nevens den vorst,

我、彼ノ諸侯ノ通リニスル

又副詞ノ後ニ置ク「了」

daarnevens,

其ト共ニ

hiernevens,

此ト共ニ

nu, 副詞或、接続詞ニ用テ副詞ト用テ tegen,

woordig oogenblik, 教下

het schip is nu eerst aangeke-

men. 舟ガ今ノ津ニタ

lij is nu vertrokken.

彼ガ今出立ニタ

nu ter tijd,

只今

dan nu aan,

只今ヨ

tot nu toe,

只今ニテ

或、以前ノ事ニ關係スル「了」アリ然ル時ニ實ニ

現在ニ非ズ凡現在ノ意ヲ會ス者ナリ

die van kamelijk hadden kun,

nen bischop verdreeken nu raime,

den 'd onroomeken die stad,

「カニキ」府ノ人々カ「」ノ法宜ヲ

救逐ニタ今「」ガ此所ヲ

元ノ如クニ

接続詞ニ用テ法多端ナリ今ニ々其用法ヲ
九ニ列ス

第一支物ノ聯統ヲ顯ス

nu en 't is niet alleen om

zijnentwil geschreeken.

其支、彼為ニ「」書カニテ

第二例ノ原因ヲ顯ス

dat zijn woord vruchteloos weder,

keerde, nu het dan joden oerd

vertoepen. 其言葉ガ「」人々カ

捨ニ「」故ニ無益ニ歸ニタ

第三聚合ノ義ヲ顯ス

bij dit alles komt nu nieuwe d,

ruk. 此諸事ニ付テ「」又別ニ「」ガ

了

第四事ヲ瞬間ニ決スルノ意ヲ示ス

dit hij nu hoor, echtel enz.

其変、扱ノシテモカシ〜

第五事ノ容易ナル義ヲ示ス

als hij nu steigert, dat dan te

doen. 彼が扱ノシテ更ヲ爲スヲ嫌フ事

嫌フセヌ

第六事ヲ確ト定ムルノ義ヲ示ス

nu, zoo als gezegd is.

扱ニシテアル通リニ

第七 誹謗ノ義ヲ顯ス

waar kijt gij nu?

扱汝等、何處ニ居ル乎

第八 禁令ヲ含ム疑訖法ニ於テ用ユ

nu, dat zal die baldadigheid?

扱此放逸トバドフニタラシム

第九 通常ノ疑問ニ於テ用ユ

nu, gaat gij mede?

扱汝同道スル乎

第十 驚ノ意ヲ示ス

nu, dat moet een dapper held gerke,

st zijn! 其ノ其、強勇ト大将トシ

子、トモタ

mel nu, dat zal dat storden?

其ハサテ置キバドフニシテアツカ

第十一人ヲ勵ムノ意ヲ示ス

nu mannen. 其ノ男ヲ

第十二人ヲ省ムルノ意ヲ示ス

nu nu, dat zal wel overgaan.

其ノ其、更ニヨク成行テエ

noctans; 接続詞ニ *echter, evenwel,* 意ナリ

nopende, nopens; 前詞ニ *aangaande,* 上同義ナ

ニ

de betrekken nopende den inkoop der goederen zijn al gegeven.

買入ノニ付テノ命令ニモ、出

サレテ有ル

